

VENDIM
Nr. 6, datë 10.2.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i	Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i	“ “
Sokol Berberi	anëtar i	“ “
Altina Xhoxhaj	anëtar e	“ “
Fatmir Hoxha	anëtar i	“ “
Vitore Tusha	anëtare e	“ “

me sekretare Blerina Basha, në datën 14.5.2013, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore mbi bazë dokumentesh çështjen nr. 8, 10/1 Akti, që i përket:

KËRKUES: Myrteza Gjashta, Kimete Katroshi, Hasan Katroshi, Majlinda Katroshi, Fatjon Katroshi, Liljana Kraja, Sulejman Katroshi, Manjola Mako, Nadire Katroshi, Ikbale Katroshi, Violeta Katroshi, Mirela Katroshi, Etleva Katroshi, Laerta Demiri, Gazmir Demiri, Xhaferr Demiri, Florida Demiri, Foto Sava

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Shoqëria “Dinamo” sh.a., përfaqësuar nga av. Erinda Ballanca, me autorizim;

Zyra Rajonale e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave

OBJEKTI: Shfuqizimi, si të papajtueshme me Kushtetutën, i vendimeve: nr. 7529, datë 22.12.2006 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 979, datë 24.7.2009 i Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2012-1237, datë 17.5.2012 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi).

BAZA LIGJORE: Nenet 33/1, 42/1, 42/2, 43, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 27-30, 39, 42 dhe vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatoren e çështjes, Vitore Tusha; mori në shqyrtim pretendimet e paraqitura me shkrim nga kërkuesit dhe prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara dhe, pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesit janë trashëgimtarë ligjorë të Shaqir Katroshit dhe Hasan Katroshit. Në vitin 1995, Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP) Tiranë, me vendimin nr. 145, datë 30.6.1995, ka vendosur: “1. Njohjen e pronësisë ish-pronarit Hasan Katroshi (trashëgimtarëve të tij) mbi 7.5 dynym tokë, sipas nenit 1 të ligjit nr. 7896, datë 15.4.1996, e regjistruar në regjistrin hipotekor nr. 313 dhe nr. 314, datë 24.4.1942. Prona, trull i lirë, me sipërfaqe 3 951 m², kthehet dhe kompensohet: (a) Parcela S1– 2 951 m², brenda territorit të Uzinës Dinamo (pas privatizimit); (b) Parcela S2 – 965 m², jashtë territorit të Uzinës Dinamo (menjëherë). 2. Njohjen e pronësisë mbi sipërfaqen 77 m², e zënë me ndërtime të përkohshme. (a) Trulli i zënë me ndërtime shtetërore, me sipërfaqe 298 m², 180 m², 52 m², 66 m², 574 m², i kompensohet sipas mënyrave të parashikuara nga ligji. (b) E drejta e privatizimit për sipërfaqet 180 m², 52 m², 66 m², sipas nenit 21 të ligjit”.

2. KKKP-ja Tiranë, me vendimin nr. 80, datë 5.11.1999, ka vendosur: “Të njohë ish-pronar Shaqir Katroshin (trashëgimtarët e tij, të paditurin Myrteza Gjashta) mbi pronën e tij të përbërë prej një toke me sipërfaqe 7500 m², të ndodhur në Hallias, dhe të regjistruar në regjistrin hipotekor nr. 889, datë 21.11.1939. (a) Prona, trull i lirë, me sipërfaqe 600 m² brenda ish-Uzinës Dajti, i njihet dhe i kthehet pronarit (kur ndërmarrjet të privatizohen). (b) Prona, trull i lirë, me sipërfaqe 4005 m² brenda ish-Uzinës Dinamo, i njihet dhe i kthehet pronarit (kur ndërmarrjet të privatizohen). (c) Trulli me sipërfaqe 2 895 m² (i zënë nga objektet e uzinës) t’i kompensohet sipas ligjit. (d) E drejta e parablerjes për objektet me sipërfaqe 322 m², 277.5 m², 60 m² kur uzina të privatizohet. (e) E drejta mbi sipërfaqen 1519 m² duhet t’i njihet gjyqësisht.”

3. Në vitin 2000, KKKP-ja Tiranë, me vendimin nr. 314, datë 16.9.2000, ka vendosur njohjen dhe kthimin e pronës ish-pronarit Shaqir Katroshi (trashëgimtarëve të tij, të paditurit Myrteza Gjashta) për sipërfaqen 1519 m², kur Uzina Dinamo të privatizohet, me kufizimet sipas vendimit të KKKP-së të vitit 1999, të njohur nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë me vendimin nr. 2302, datë 7.7.2000. Vendimet e KKKP-së janë regjistruar në regjistrin hipotekor nr. 81, datë 9.11.1999 dhe kërkuesi Myrteza Gjashta është pajisur me

vërtetim pronësie.

4. **Shoqëria “Dinamo” sh.a.**, duke pretenduar se prona e saj mbivendosej me pronën që i ishte kthyer kërkuarit në sipërfaqen 2 896 m², i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt “Anulimin e vendimeve nr. 145, datë 30.6.1995, nr. 80, datë 5.11.1999 dhe nr. 314, datë 16.9.2000, të KKKP-së Tiranë. Konstatimin nul të veprimeve juridike të kryera mbi bazën e tyre dhe regjistrimeve hipotekore, si absolutisht të pavlefshme dhe në kundërshtim me ligjin.”

5. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 7529, datë 22.12.2006, ka vendosur pranimin e padisë dhe anulimin e tri vendimeve të KKKP-së, konstatimin nul të veprimeve juridike të kryera mbi bazën e tyre, si dhe fshirjen nga regjistri hipotekor të shënimeve të bëra në favor të të paditurve, si në kundërshtim me ligjin.

6. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 979, datë 24.7.2009, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm.

7. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2012-1237, datë 17.5.2012, ka vendosur mospranimin e rekursit, në dhomë këshillimi, me arsyetimin se nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 472 i Kodit të Procedurës Civile.

II

8. **Kërkuari, Myrteza Gjashta**, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për shfuqizimin si të papajtuësëm me Kushtetutën të vendimeve: nr. 7529, datë 22.12.2006 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 979, datë 24.7.2009 i Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2012-1237, datë 17.5.2012 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi). Kurse **kërkuarit Kimete Katroshi, etj.**, i janë drejtuar kësaj Gjykate në një datë të mëvonshme, duke depozituar një kërkesë me të njëjtin objekt me atë të kërkuarit.

9. Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të nenit 1, pika 2, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, në lidhje me nenin 57 të Kodit të Procedurës Civile, vendosi bashkimin dhe shqyrtimin e kërkesave në një çështje të vetme, meqenëse kanë lidhje dhe objekti është i njëjtë.

10. Kërkuarit kanë pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në aspektet e mëposhtme:

10.1 Legjitimitimi i shoqërisë “Dinamo” sh.a., si palë paditëse, në proceset gjyqësore civile të zhvilluara në gjykatat e zakonshme, bie në kundërshtim me nenet 31 dhe 32 të Kodit të Procedurës Civile (KPC), pasi:

10.1.1 Trashëgimtarëve u është kthyer prona me vendimin nr. 145, datë 30.6.1995, kurse shoqëria “Dinamo” është krijuar dhe regjistruar si person juridik me vendimin nr. 12870, datë 24.11.1995.

10.1.2 Sipërfaqja prej 2 986 m² truall, pjesë e sipërfaqes së përgjithshme që u është kthyer trashëgimtarëve, nuk përfshihet në pasurinë e shoqërisë “Dinamo” sh.a., pasi me vendimin gjyqësor nr. 6964, datë 14.8.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për zvogëlimin e kapitalit, sipërfaqja e mësipërme nuk është përfshirë në procesin e privatizimit. Ky fakt provohet edhe nga kontrata e shitblerjes nr. 3475, datë 19.11.1999, e cila ka për objekt shitjen e sipërfaqes prej 43 958 m², dhe jo prej 46 218 m².

10.2 Çështja është zgjidhur nga gjykatat e zakonshme në kundërshtim me nenet 6, 10, 14, 16, 20, 28, 29 të KPC-së, pa zhvilluar një hetim gjyqësor të plotë, pa marrë në konsideratë provat e administruara, pa thirrur ekspertë të tjerë, por duke pranuar vetëm njërin nga tri aktet e ekspertimit me konkluzione të ndryshme. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka interpretuar gabim ligjin nr. 7698, datë 15.4.1993, duke arritur në përfundimin, gjithashtu të gabuar, se kërkuarit nuk janë subjekte përfituese të këtij ligji, pasi nuk disponojnë vendim shpronësimi dhe se trashëgimlënësit e tyre e kanë shitur pronën përpara vitit 1943. Kurse Gjykata e Apelit Tiranë nuk ka respektuar kërkesat e nenit 224/c të KPC-së, duke thirrur të njëjtin ekspert që kishte dhënë mendim gjatë gjykimit në shkallë të parë. Edhe pse është kërkuar përjashtimi i tij, gjykata nuk u shpreh në lidhje me këtë kërkesë. Po ashtu, Gjykata e Apelit nuk pasqyron në vendim shkaqet e ankimit dhe as u jep përgjigje pretendimeve në lidhje me efektet e ligjit nr. 61/1945, që lë pa fuqi juridike të gjitha dekretet, ligjet, vendimet dhe rregulloret e miratuara nga qeveria e kohës së okupacionit.

10.3 Është cenuar *parimi i sigurisë juridike dhe i pritshmërive të ligjshme*, pasi gjykatat nuk kanë zbatuar me analogji vendimin unifikues nr. 25, datë 28.3.2003, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, edhe pse çështja civile ka ngjashmëri, nga pikëpamja e fakteve, rrethanave, shkaktues juridik, statusit juridik të paditësit (shoqëri tregtare për shkak privatizimi), të paditurit (KKKP-ja), objektit (anulimi i vendimeve të

KKKP-së) dhe bazës ligjore, me çështjen për të cilën është marrë vendimi unifikues. Duke mos respektuar fuqinë juridike të vendimit unifikues për sipërfaqen 600 m² truall, e trajtuar si e tërë me vendimet e KKKP-së, në favor të kërkuarit, por që gjendet brenda territorit të ish-Uzinës Dajti, dhe duke anuluar në tërësi vendimet e KKKP-ve, gjykatat janë shprehur jashtë objektit të padisë, në kundërshtim me nenet 6, 10, 16 dhe 28 të KPC-së.

10.4 Po ashtu, është cenuar *parimi i barazisë përpara ligjit*, pasi për të njëjtat fakte, rrethana, objekt dhe shkak juridik, gjykatat kanë mbajtur qëndrime të ndryshme në zgjidhjen e çështjeve civile të ngjashme. Edhe pse konflikti me shoqërinë “Dinamo” sh.a. ndodhet në të njëjtat kushte objektive me konfliktin e lindur ndërmjet pronarëve të familjeve Metani, Daja, Maçi, Fortuzi etj., me shoqërinë “Dajti” sh.a., konflikt që ka marrë zgjidhje me vendimin unifikues nr. 25, datë 28.3.2003, ky i fundit është zbatuar në mënyra të ndryshme.

10.5 Gjykata e Lartë ka keqinterpretuar nenin 349 të KPC-së, dhe, po ashtu, ka cenuar të *drejtën e ankimit efektiv, të drejtën për t’u mbrojtur e për t’u dëgjuar dhe standardin kushtetues të arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi pretendimet e parashtruara në rekurs, të cilat kishin të bënin me cenimin e standardeve kushtetuese të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, duhet të kishin marrë përgjigje të arsyetuar nga Gjykata e Lartë.

11. **Subjekti i interesuar, Shoqëria “Dinamo” sh.a.**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar:

11.1 Sipërfaqja prej 46 218 m² është kapitalizuar si aset i shoqërisë “Dinamo”, duke u regjistruar në ZRPP me nr. 92, datë 22.4.2004, zona kadastrale 8340. Duke qenë se sipërfaqja e truallit objekt përkon me vlerën e 33 % të paketës së aksioneve të shtetit, shoqëria “Dinamo” sh.a. legjitimohej të kërkonte pavlefshmërinë e vendimeve të KKKP-ve.

11.2 Pretendimi i kërkuarve për zbatimin e gabuar të ligjit material dhe cenimin e neneve 31 dhe 32 të KPC-së është abuziv dhe i pabazuar, pasi trashëgimlënësit e kërkuarve e kanë humbur pronësinë mbi pronën objekt shqyrtimi përmes kontratës së shitjes nr. 22875/12152, datë 5.1.1943, dhe regjistrimit në emër të shtetit në regjistrin nr. 88, datë 30.1.1943.

11.3 Po ashtu, i pabazuar është edhe pretendimi për moskryerjen e një hetimi të plotë mbi çështjen, në kundërshtim me nenet 14 dhe 28 të KPC-së, ose për caktimin e ekspertit topografik. Gjykata e apelit ka vepruar në përputhje me nenet 225 dhe 229 të KPC-së, duke thirrur të njëjtin ekspert topograf që ka kryer ekspertimin gjatë gjykimit në shkallë të parë, jo me cilësinë e ekspertit të ri, por për të dhënë shpjegime mbi ekspertimin topografik.

11.4 I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e parimit të sigurisë juridike, pasi kjo e fundit nuk nënkupton fitimin e pronësisë mbi një pronë pa një titull të ligjshëm. Po ashtu, nuk ndodhemi përpara ndryshimeve apo paqëndrueshmërisë së ligjit apo të praktikës gjyqësore, çka do të sillte pasoja negative për individin.

11.5 Lidhur me pretendimin se nuk është marrë në konsideratë vendimi unifikues nr. 25, datë 28.3.2003 i Gjykatës së Lartë, ky pretendim prapësohet, pasi nuk ekzistojnë të njëjtat rrethana dhe kushte, veçanërisht përse i përket shpronësimit, lidhjes së kontratës së shitjes, pagesës dhe kalimit të pronës në favor të shtetit. Ky i fundit, në ndryshim nga rasti i shoqërisë “Dajti”, nuk e ka transferuar paketën prej 33 % të aksioneve që përfaqëson vlerën e truallit të familjes Katroshi, duke mos u njohur trashëgimtarëve statusin e aksionerëve në shoqërinë “Dinamo” sh.a.

11.6 Edhe pretendimi për cenimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit në Gjykatën e Lartë është i pabazuar, pasi vendimi i mospranimit të rekursit në dhomë këshillimi merret pa praninë e palëve.

12. **Subjekti i interesuar, Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave**, ka prapësuar se kërkesa është e pambështetur në ligj dhe prova dhe, si e tillë, duhet rrëzuar. AKKP-ja parashtron, në mënyrë të përmbledhur, se:

12.1. Vendimi nr. 80 i KPPP-së Tiranë është i drejtë, pasi neni 19 i ligjit nr. 7698, datë 15.4.1993, parashikonte kalimin e pronësisë në momentin e privatizimit të Uzinës Dinamo, e cila ka pronar të vetëm shtetin, të përfaqësuar nga Ministria e Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës (METE).

12.2 Vendimet gjyqësore objekt kundërshtimi janë të drejta dhe të dhëna në zbatim të ligjit dhe të provave. Kërkuarët nuk kanë paraqitur asnjë fakt ose rrethanë për të vërtetuar shkeljet materiale dhe procedurale gjatë shqyrtimit të çështjes.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

13. Gjykata, paraprakisht, thekson se ajo i vlerëson pretendimet e kërkuarve në vështrim të

standardeve kushtetuese që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor, dhe, konkretisht, në aspektin e detyrimit të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm për respektimin e këtyre standardeve.

A. Mbi pretendimin për cenimin e parimit të sigurisë juridike, pritshmërive të ligjshme dhe barazisë para ligjit

14. Kërkuessit pretendojnë se gjykatat e zakonshme, duke mos respektuar vendimin unifikues nr. 25, datë 28.3.2003 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, kanë cenuar parimin e sigurisë juridike, të pritshmërive të ligjshme dhe atë të barazisë përpara ligjit.

15. Gjykata rithekson se interpretimi i ligjeve është kompetencë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe sidomos e Gjykatës së Lartë. Në këtë kuptim, Kushtetuta i ka dhënë Gjykatës së Lartë autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të veçanta, me qëllim unifikimin e vendimmarrjes së gjykatave të zakonshme. Përfundimet në të cilat arrin Gjykata e Lartë nuk vlejnë vetëm për rastin konkret të zgjidhur prej saj, por për të gjitha rastet e ngjashme për gjykatat e tjera, ose vetë kolegjet e thjeshta të asaj gjykate. Barazia në të drejta, mes të tjerash, përcakton edhe detyrimin për vendimmarrje të njëjtë dhe të qëndrueshme në çështje të ngjashme nga gjykatat e zakonshme. Në ushtrimin e veprimtarisë së tyre gjyqësore gjykatat, në funksion të fakteve dhe çështjes konkrete, përcaktojnë nëse çështja që duhet të zgjidhin është e ngjashme me çështje të zgjidhura më parë nga Gjykata e Lartë nëpërmjet një vendimi unifikues (*shih vendimin nr. 6, datë 17.2.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Gjykata konstaton se vendimi unifikues nr. 25, datë 28.3.2003 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë është marrë në përfundim të një procesi gjyqësor, i cili e ka zanafillën në kërkesëpadinë e paraqitur nga shoqëria “Dajti” sh.a., në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me objekt “*Kundërshtimin e vendimit të KKKP-së dhe pushimin e të drejtave mbi aksionet e të paditurve në “Dajti” sh.a., dhe fshirja e tyre nga lista e aksionarëve të paditësit*”. Të paditurit (ish-pronarët) në këtë proces gjyqësor ishin aksionarë që zotëronin 21.48% të aksioneve. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë unifikuar praktikën me vendimin unifikues në fjalë dhe kanë arritur në përfundimin se: “...paditësi, subjekt i të drejtës tregtare, që është bërë pronar pas privatizimit, nuk legjitimohet të ngrejë padi për shfuqizimin e vendimeve të KKKP-ve, kur pjesa e trullit që iu është njohur ish-pronarëve (trashëgimtarëve të tyre) është përfshirë në kapitalin e shoqërisë aksionare”.

17. Nisur nga qëndrimi i Gjykatës së Lartë dhe bazuar në natyrën e pretendimeve të kërkuessve, Gjykata vëren se argumentet e parashtruara nga kërkuessit kanë të bëjnë me verifikimin e interpretimit të rrethanave dhe fakteve nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm gjatë proceseve gjyqësore civile me paditës shoqërinë tregtare “Dajti” sh.a. dhe “Dinamo” sh.a. Nisur nga këto konstatime, Gjykata vlerëson se gjykimi kushtetues nuk ka për qëllim të rivlerësojë faktet dhe rrethanat e një çështjeje konkrete, por të analizojë ligjin, faktin dhe rrethanën përkatëse në atë dimension që ka ndikim mbi të drejtat dhe liritë e parashikuara nga neni 42 dhe 131, shkronja “f” e Kushtetutës, gjë që përbën juridiksionin e saj kushtetues, thelbësisht të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm.

18. Për arsye të mësipërme, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimet e kërkuessve për cenimin e parimit të sigurisë juridike, pritshmërive të ligjshme dhe barazisë para ligjit janë të pabazuara.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së ankimit efektiv, të së drejtës për t’u dëgjuar dhe të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor nga Gjykata e Lartë

19. Sipas kërkuessve, Gjykata e Lartë, duke vendosur mospranimin e rekursit në dhomë këshillimi, ka cenuar të drejtën e ankimit efektiv, të drejtën për t’u dëgjuar, si dhe standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor. Edhe pse kërkuessit parashtronin në rekurs shkelje të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor nga gjykatat më të ulëta, si dhe shkaqe të parashikuara nga neni 472 i KPC-së, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit, pa u shprehur për shkaqet konkrete të mospranimit.

20. Neni 43 i Kushtetutës parashikon se “*kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe*”. Në jurisprudencën e kësaj Gjykate, e drejta e ankimit është vlerësuar si mundësi e çdo individi për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar atij (individi) të drejtën për t’u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj (*shih vendimet nr. 5, datë 2.3.2010; nr. 12, datë 14.4.2010; nr. 14, datë 26.3.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në funksion të ushtrimit efektiv të së drejtës së ankimit, ka rëndësi të realizohet si aspekti formal/procedural, ashtu edhe ai substancial. Kërkesat procedurale të ankimit janë, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë individët për të ushtruar efektivisht ankimin ndaj vendimit gjyqësor. Çdo

instancë ankimese që njeh sistemi i normave procedurale civile/penale, është pjesë e të drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë. Gjykata ka vlerësuar edhe më parë se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 14, datë 3.6.2009, dhe nr. 7, datë 11.3.2008, të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Për sa i përket rekursit në Gjykatën e Lartë, neni 480 i KPC-së parashikon se Kolegji i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, është organi që analizon dhe vlerëson nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit, duke vlerësuar kështu nëse rekursi përmban shkaqe për t'u kaluar për shqyrtim në seancë gjyqësore. Sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit, nëpërmjet arsyetimit të vendimeve të saj, luan rolin e një filtri paraeliminatory të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Sigurisht që palët përpara kësaj trupe gjyqësore, në një numër të madh rastesh, *prima facie* i plotësojnë formalisht kriteret që kërkesa e tyre të shkojë në seancë publike, por kjo nuk mund t'ia deformojë funksionin vlerësues dhomës së këshillimit. Në rast se Kolegji, në dhomën e këshillimit, krijon bindjen se shkaqet e ngritura në rekurs objektivisht nuk gjejnë mbështetje në aktet e administruara në dosjen gjyqësore, atëherë është në kompetencën e tij të vendosë, në pajtim me kërkesat ligjore, mospranimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Megjithatë, nga pikëpamja kushtetuese, vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit civil, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, vendimi i Kolegjit Civil për mospranimin e rekursit vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 22, datë 6.6.2011*).

23. Vendimi i dhënë në dhomën e këshillimit nuk përbën cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pasi Kolegji i Gjykatës së Lartë ka vepruar në përputhje me kërkesat e Kodit të Procedurës Civile, dhe nuk ka marrë atribut që i takojnë seancës gjyqësore. Nga ana tjetër, edhe arsyetimi i këtij vendimi nuk paraqet ndonjë mangësi, e cila mund të ndikojë negativisht në këtë drejtim. Kjo formë arsyetimi është tashmë e konsoliduar në praktikën e Gjykatës së Lartë, përdoritur shpreh në thelb shkaqet e mosprimit të rekursit nga ana e kolegjeve të saj gjatë shqyrtimit të tij paraprak në dhomën e këshillimit (*shih vendimin nr. 17, datë 16.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Nga rrethanat e çështjes konkrete rezultojnë se kërkuessit kanë paraqitur rekurs kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë, që la në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2012-11237, datë 17.5.2012, vendosi mospranimin e rekursit, në dhomë këshillimi.

25. Në këtë kuptim, bazuar në standardet kushtetuese mbi të drejtën e ankimit efektiv, karakteristikat e procesit të shqyrtimit paraprak të rekursit nga Kolegji Civil, në dhomë këshillimi, në mungesë të palëve dhe, po ashtu, në referim të rrethanave të çështjes, rezultojnë se kërkuessit kanë pasur në dispozicion mjetin procedural të rekursit në Gjykatën e Lartë, të cilin e kanë ushtruar pa asnjë pengesë, duke parashtruar pretendimet e tyre në lidhje me mosrespektimin e elementeve të së drejtës për një proces të rregullt ligjor në proceset gjyqësore të zhvilluara në shkallët më të ulëta të gjykimit, për të cilat kanë marrë një përgjigje të arsyetuar nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2012-1237.

26. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuessve për cenimin e të drejtës së ankimit efektiv, të së drejtës për t'u mbrojtur e për t'u dëgjuar dhe standardit të arsyetimit, gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, janë të pabazuara.

C. Mbi pretendimet e tjera

27. Kërkuessit kanë pretenduar, gjithashtu, cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor gjatë shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke parashtruar argumente, si: shoqëria "Dinamo" është legjitimuar pa të drejtë me cilësinë e palës paditëse në procesin civil; interpretimin e gabuar të ligjit nr. 7698, datë 15.4.1993; mungesën e hetimit gjyqësor të plotë; mosmarrjen në konsideratë të provave të administruara; veprimin në kundërshtim me dispozitat ligjore të kohës së shpronësimit, konkretisht me ligjin nr. 61/1945.

28. Gjykata Kushtetuese ka pranuar, në mënyrë të vazhdueshme, se ajo ndërhyr në ato raste kur, përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Në këto raste Gjykata nuk bën rivlerësimin e fakteve e rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Gjykata e analizon ligjin, faktin dhe rrethanën

përkatëse në atë dimension që ka ndikim mbi të drejtat dhe liritë e parashikuara nga neni 42 dhe 131, shkronja “f” e Kushtetutës, gjë e cila përbën juridiksionin e saj kushtetues. Detyra e Gjykatës nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (*shih vendimet nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 16, datë 19.4.2013, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 3, datë 19.2.2013; nr. 31, datë 5.7.2011; nr. 22, datë 22.7.2009, të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Bazuar në standardet e mësipërme, Gjykata vlerëson se për sa kohë kërkuesit nuk evidentuan ndonjë standard konkret të së drejtës për një proces të rregullt ligjor që u është cenuar nga gjykatat, si rezultat i legjitimitetit të shoqërisë “Dinamo” sh.a. si palë paditëse në procesin civil, pretendimi në fjalë nuk është ngritur në nivel kushtetues. Për sa u përket pretendimeve mbi interpretimin e gabuar të ligjit nr. 7698, datë 15.4.1993; mungesën e hetimit gjyqësor të plotë; mosmarrjen në konsideratë të provave të administruara; veprimin në kundërshtim me dispozitat ligjore të kohës së shpronësimit, konkretisht me ligjin nr. 61/1945, Gjykata arrin në përfundimin se duke qenë çështje të natyrës ligjore dhe jo kushtetuese, vlerësimi i tyre i takon juridiksionit të gjykatave të zakonshme, të cilat u kanë dhënë përgjigje të arsyetuar këtyre çështjeve. Në këtë kuptim, Gjykata rithekson se kontrolli kushtetues nuk mund të zëvendësojë prerogativat kushtetuese e ligjore të vetë hallkave të sistemit gjyqësor dhe, aq më tepër, të vlerësojë bindjen e brendshme të gjykatave për çështje konkrete. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se ky pretendim i kërkuesve është i pabazuar.

Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e parashtruara nga kërkuesit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, janë të pabazuara.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f”, dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj.

Anëtar kundër: Bashkim Dedja¹(kryetar)

MENDIM PAKICE

1. Mendoj se vendimi nr. 00-2012-1237, datë 17.5.2012 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhoma e këshillimit) nuk është në pajtim me nenin 42 të Kushtetutës, për sa vijon:

2. Kërkuesit kanë pretenduar se gjykatat, duke anuluar dhe vendimin nr. 80, datë 5.11.1999 të KKKP-së Tiranë, i cili disponon për njohjen dhe kthimin pronarëve/kërkuesve të sipërfaqes 600 m² truall, që gjendet brenda territorit të ish-Uzinës Dajti (kur ndërmarrjet të privatizoheshin), janë shprehur jashtë objektit të padisë, në kundërshtim me nenet 6, 10, 16 dhe 28 të KPC-së (*prg.10.3. i vendimit*).

3. Pretendimet që kanë të bëjnë me shkeljen e parimit të disponibilitetit, janë trajtuar gjerësisht në jurisprudencën kushtetuese, si pjesë përbërëse e së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Në gjykimet kushtetuese të kësaj natyre, kur janë konstatuar raste të tejkalimit nga ana e gjykatave të kërkesave të parashtruara në një padi, ato janë konsideruar nga Gjykata Kushtetuese si elemente thelbësore që cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe të nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut” (*vendimet nr. 20, datë 2.7.2003 dhe nr. 7, datë*

¹ Kryetari Bashkim Dedja ka votuar për pranimin pjesërisht të kërkesës dhe shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese).

4. Parimi i disponibilitetit është një parim i rëndësishëm procedural civil, i cili parashikohet në nenin 6 dhe 28 të Kodit të Procedurës Civile. Sipas këtyre dispozitave, “gjykata që gjykon mosmarrëveshjen duhet të shprehet mbi gjithçka që kërkohet dhe vetëm për atë që kërkohet” (neni 6 i KPC), dhe “gjykata duhet të shprehet për të gjitha kërkesat që parashtrohen në padi, pa i kaluar kufijtë e saj...” (neni 28 i KPC-së). Në çdo rast, është pala që tregon objektin e gjykimit, kështu që gjykata nuk mund të dalë jashtë objektit të padisë.

5. Në rastin konkret, rezulton se shoqëria “Dinamo” sh.a. ka paraqitur kërkesëpadi për anulimin e vendimeve nr. 145, datë 30.6.1995; nr. 80, datë 5.11.1999 dhe nr. 314, datë 16.9.2000 të KKKP-së Tiranë, dhe konstatimin nul të veprimeve juridike të kryera mbi bazën e tyre dhe regjistrimeve hipotekore si absolutisht të pavlefshme dhe në kundërshtim me ligjin. Shkaku i paraqitjes së kërkesëpadisë nga ana e shoqërisë “Dinamo” sh.a. ishte mbivendosja e pronës së kthyer pronarëve me atë të kthyer shoqërisë. Në këtë kuptim, objekti i padisë, i përcaktuar nga pretendimet e paraqitura nga shoqëria Dinamo, përcakton kufijtë e shqyrtimit të çështjes nga gjykatat e zakonshme. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke anuluar tri vendimet e KKKP-së, ka përfshirë në dispozitiv edhe truallin e lirë me sipërfaqe prej 600 m², brenda ish-uzinës, që nuk ka qenë objekt shqyrtimi gjyqësor, i cili me vendim të KKKP-së i njëhej dhe i kthehej pronarit, kur ndërmarrjet të privatizoheshin. Edhe vendimi i gjykatës së apelit ka ndjekur të njëjtën linjë arsyetimi si kjo gjykatë, duke e lënë në fuqi vendimin e anulimit të vendimeve të KKKP-ve.

6. Në logjikën e përcaktimit të standardit të disponibilitetit, si pjesë e procesit të rregullt ligjor, sipas të cilit kur gjykatat janë shprehur *përtej* asaj që u kërkohet, palëve u cenohet një e drejtë kushtetuese, mendoj se shumica duhet të kishte pranuar kërkesën.

7. Në vijim të kësaj logjike, kërkesa duhej pranuar edhe për shkak të mosarsyetimit të vendimit nr. 00-2012-1237, datë 17.5.2012, nga Kolegji Civil, pasi duke u pretenduar parimi i disponibilitetit, çështja ka qenë brenda nenit 472/2 të KPC-së, sipas të cilit rekursi mund të bëhet edhe për shkelje të rënda të normave procedurale, të listuara në nenin 467 të KPC-së, njëra nga të cilat është dhe disponibiliteti. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë duhet të kishte dhënë një “minimum arsyeje” për mospranimin e këtij pretendimi.

8. Për rrjedhojë, vendimi nr. 00-2012-1237, datë 17.5.2012 i dhomës së këshillimit të Kolegjit Civil, ka cenuar të drejtën e kërkuesve për proces të rregullt ligjor, prandaj dhe kërkesa e tyre duhej të ishte pranuar pjesërisht vetëm për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë.

Anëtar: Bashkim Dedja (kryetar)